Głównym powodem, dla którego powstała Przeworska Kolej Dojazdowa był dowóz buraków cukrowych od plantatorów do Cukrowni w Przeworsku. cukrownia ta powstała w roku 1895, wybudował ją książę Andrzej Lubomirski. Przez pewien okres był to jedyny zakład zajmujący się przetwórstwem buraków cukrowych w Galicji. Przeworska cukrownia postrzegana była jako jedna z największych cukrowni na terenie całego kraju, doskonale radziła sobie z konkurencją zarówno polską jak i zagraniczną. Stała się również inspiracją do zakładania kolejnych zakładów tego typu na terenie Polski.

Historia Przeworskiej Kolei Dojazdowej została opisana w artykule Andrzeja Brożka opublikowanym w czasopiśmie Świat Kolei w grudniu w 2001 roku (Brożek A., "*Świat Kolei*" 12/2001, Łódź 2001, s. 20-27).

Plan powstania Przeworskiej Kolei Dojazdowej sięga roku 1894. Wtedy to książę Andrzej Lubomirski zaproponował budowę kolei o normalnym rozstawie szyn. Trasa miała mieć długość 44 km i biegnąć z Przeworska do Dynowa. Początkowo miała być to linia o normalnym rozstawie szyn, jednak ze względu na możliwość wykorzystania linii przez wojska rosyjskie zdecydowano o zastosowaniu toru wąskiego.

Budowę linii kolejowej rozpoczęto w roku 1900, natomiast koncesja została udzielona księciu Andrzejowi Lubomirskiemu w roku 1902. Na jej podstawie budowa powinna zakończyć się najpóźniej dwa lata po uzyskaniu koncepcji. Założono również, że kolej po 90 latach funkcjonowania będzie własnością państwa.

Po wykonaniu wszystkich działań związanych z budową oraz po odbyciu komisji odbiorczych wykonanych prac, komisja techniczno - policyjna zdecydowała w dniu 8 września 1904 roku o otwarciu linii kolejowej wraz z budynkami mieszkalnymi i stacyjnymi oraz parowozownią znajdującą się w Dynowie. Równocześnie z uruchomieniem kolei ukończono budowę bocznicy prowadzącej do cukrowni. Na otwarcie linii kolejowej nie przewidziano żadnych uroczystości. W lokalnej prasie ukazały się jedynie wzmianki o otwarciu nowej linii kolejowej kursującej na trasie Przeworsk - Dynów.

Do roku 1908 jedynym właścicielem linii kolejowej był książę Lubomirski, gdyż utworzenie towarzystwa akcyjnego znacznie się odwlekało. Dopiero 30 września powstało towarzystwo akcyjne o nazwie "Kolej Lokalna Przeworsk - Dynów" z siedzibą we Lwowie. Akcje wykupiła między innymi: cukrownia, miasta: Przeworsk, Dynów oraz Łańcut, znaczną część akcji otrzymał również rząd.

Następnie 15 września 1944 roku zarząd nad kolejką wąskotorową objęło PKP w Rzeszowie.

Przedsiębiorstwo Kolej Lokalna Przeworsk - Dynów przestało istnieć, a obecnym operatorem stało się PKP, które przydzieliło Dyrekcji Kolei w Krakowie zarządzanie kolejką.

Lata powojenne dla przeworskiej kolei okazały się być bardzo łaskawe. Rozkwit przemysłu oraz działania na rzecz odbudowy kraju sprawiły, iż kolej prosperowała bardzo dobrze, odnotowano również znaczny wzrost przewozów. W latach późniejszych wprowadzano też szereg modernizacji, mających na celu usprawnienie funkcjonowania przewozów kolejowych. Do takich działań należy zaliczyć zmniejszenie rozstawu toru z 760 mm na 750 mm oraz zakup nowych lokomotyw, w tym lokomotyw Lxd2. Zakup ten okazał się na tyle trafny, że stopniowo zaczęto rezygnować z eksploatacji parowozów. W latach osiemdziesiątych ostatnie parowozy z serii Px48 oraz Px49 przestały na dobre funkcjonować i zostały wygaszone.

Z końcem lat sześćdziesiątych zmalało zapotrzebowanie na przewozy towarowe. Dużą konkurencją okazał się transport samochodowy. Inne przedsiębiorstwa, w tym również cukrownia do przewozu swoich płodów rolnych stopniowo zaczęły używać samochodów. Do lat siedemdziesiątych rozwijały się również przewozy pasażerskie. Kolej dowoziła mieszkańców do pracy oraz do okolicznych miast. Z powodu rozbudowy połączeń drogowych oraz rozwoju transportu autobusowego w roku 1991 nastąpiło również wstrzymanie ruchu pasażerskiego.

W roku 1991 po prawie dziewięćdziesięciu latach funkcjonowania Przeworska Kolej Dojazdowa doczekała się wpisania do rejestru zbytków pod oznaczeniem A-463.

Autor: Chochół Magdalena

Rys historyczny, więcej informacji - *kliknij*